

ERKIN VOHIDOV SHE'RLARINI TAHLIL QILISHDA JADVALLARDAN FOYDALANISH

Zakirova Maqsuda Atayevna

UrDU akademik litseyi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya. Bugungi kun har bir sohada innovatsiyalar yaratishni talab qiladi. Ta'lim sohasidagi interfaol metodlarni tatbiq qilgan holda ona tili va adabiyot mashg'ulotlarini o'tish pedagogdan yuqori kasbiy mahorat talab qiladi. Ushbu maqolada Erkin Vohidov she'rlarini tahlil qilishda turli xil jadvallardan foydalanishning samarali usullari yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Erkin Vohidov, g'azal, qasida, badiiy tasvir vositalari, "O'zbekim", "Barcha shodlik senga bo'lsin...", "Qulluq qil demasman....", "Ey men bilgan...." she'rlari, konseptual jadval

Odatda, ulkan va iste'dodli san'atkorlarning butun bir ijodigina emas, balki har bir asari o'nlab, yuzlab olimlar tomonidan batafsil tadqiq qilinadi, sinchiklab o'rganiladi. Mabodo, ular bir joyga jamlangudek bo'lsa, ajoyib bir tafakkur chamanzori dunyoga keladi. Undagi bir-biriga mutlaqo o'xshamagan har bitta gul o'z rangi hamda tarovati bilan ko'ngillarga orom beradi va ijodkor gulzorining turfaligini ko'rsatuvchi fazilatga aylanadi. Masalan, ulug' Alisher Navoiy ijodi 500 yildan buyon tadqiq etilyapti, bundan keyin ham o'rganilaveradi. Bu bilan Navoiy ijodi haqida aytiladigan fikr qolmadi, degan muammo kelib chiqmaydi. Aksincha, fikr fikrni uyg'otadi deganlaridek, ijodkor uslubi va mahoratining yangi-yangi qirralari ochilaveradi. Chunki haqiqiy iste'dodli san'atkorning ijodiy merosi ummonga o'xshaydi. Unga sho'ng'igan g'avvos nasibasiga yarasha duru gavharlarni terib chiqaveradi, ular esa mutlaqo tugamaydi.

Odatda, ulkan va iste'dodli san'atkorlarning butun bir ijodigina emas, balki har bir asari o'nlab, yuzlab olimlar tomonidan batafsil tadqiq qilinadi, sinchiklab o'rganiladi. Mabodo, ular bir joyga jamlangudek bo'lsa, ajoyib

bir tafakkur chamanzori dunyoga keladi. Undagi bir-biriga mutlaqo o_xshamagan har bitta gul o_z rangi hamda tarovati bilan ko_ngillarga orom beradi va ijodkor gulzorining turfaligini ko_rsativchi fazilatga aylanadi. Masalan, ulug_ Alisher Navoiy ijodi 500 yildan buyon tadqiq etilyapti, bundan keyin ham o_rganilaveradi. Bu bilan Navoiy ijodi haqida aytiladigan fikr qolmadi, degan muammo kelib chiqmaydi. Aksincha, fikr fikrni uyg_otadi deganlaridek, ijodkor uslubi va mahoratining yangi-yangi qirralari ochilaveradi. Chunki haqiqiy iste`dodli san`atkorning ijodiy merosi ummonga o_xshaydi. Unga sho_ng_igan g_avvos nasibasiga yarasha duru gavharlarni terib chiqaveradi, ular esa mutlaqo tugamaydi.

Odatda, ulkan va iste`dodli san`atkorlarning butun bir ijodigina emas, balki har bir asari o_nlab, yuzlab olimlar tomonidan batafsil tadqiq qilinadi, sinchiklab o_rganiladi. Mabodo, ular bir joyga jamlangudek bolsa, ajoyib bir tafakkur chamanzori dunyoga keladi. Undagi bir-biriga mutlaqo o_xshamagan har bitta gul o_z rangi hamda tarovati bilan ko_ngillarga orom beradi va ijodkor gulzorining turfaligini ko_rsativchi fazilatga aylanadi. Masalan, ulug_ Alisher Navoiy ijodi 500 yildan buyon tadqiq etilyapti, bundan keyin ham o_rganilaveradi. Bu bilan Navoiy ijodi haqida aytiladigan fikr qolmadi, degan muammo kelib chiqmaydi. Aksincha, fikr fikrni uyg_otadi deganlaridek, ijodkor uslubi va mahoratining yangi-yangi qirralari ochilaveradi. Chunki haqiqiy iste`dodli san`atkorning ijodiy merosi ummonga o_xshaydi. Unga sho_ng_igan g_avvos nasibasiga yarasha duru gavharlarni terib chiqaveradi, ular esa mutlaqo tugamaydi.

Odatda, ulkan va iste`dodli san`atkorlarning butun bir ijodigina emas, balki har bir asari o_nlab, yuzlab olimlar tomonidan batafsil tadqiq qilinadi, sinchiklab o_rganiladi. Mabodo, ular bir joyga jamlangudek bolsa, ajoyib bir tafakkur chamanzori dunyoga keladi. Undagi bir-biriga mutlaqo o_xshamagan har bitta gul o_z rangi hamda tarovati bilan ko_ngillarga orom beradi va ijodkor gulzorining turfaligini ko_rsativchi fazilatga aylanadi. Masalan, ulug_ Alisher Navoiy ijodi 500 yildan buyon tadqiq etilyapti, bundan

keyin ham o'rganilaveradi. Bu bilan Navoiy ijodi haqida aytiladigan fikr qolmadi, degan muammo kelib chiqmaydi. Aksincha, fikr fikrni uyg'otadi deganlaridek, ijodkor uslubi va mahoratining yangi-yangi qirralari ochilaveradi. Chunki haqiqiy iste'dodli san'atkorning ijodiy merosi ummonga o'xshaydi. Unga sho'ng'igan g'avvos nasibasiga yarasha duru gavharlarni terib chiqaveradi, ular esa mutlaqo tugamaydi.

Odatda, ulkan va iste'dodli san'atkorlarning butun bir ijodigina emas, balki har bir asari o'nlab, yuzlab olimlar tomonidan batafsil tadqiq qilinadi, sinchiklab o'rganiladi. Mabodo, ular bir joyga jamlangudek bo'lsa, ajoyib bir tafakkur chamanzori dunyoga keladi. Undagi bir-biriga mutlaqo o'xshamagan har bitta gul o'z rangi hamda tarovati bilan ko'ngillarga orom beradi va ijodkor gulzorining turfaligini ko'rsatuvchi fazilatga aylanadi. Masalan, ulug' Alisher Navoiy ijodi 500 yildan buyon tadqiq etilyapti, bundan keyin ham o'rganilaveradi. Bu bilan Navoiy ijodi haqida aytiladigan fikr qolmadi, degan muammo kelib chiqmaydi. Aksincha, fikr fikrni uyg'otadi deganlaridek, ijodkor uslubi va mahoratining yangi-yangi qirralari ochilaveradi. Chunki haqiqiy iste'dodli san'atkorning ijodiy merosi ummonga o'xshaydi. Unga sho'ng'igan g'avvos nasibasiga yarasha duru gavharlarni terib chiqaveradi, ular esa mutlaqo tugamaydi.

Odatda, ulkan va iste'dodli san'atkorlarning butun bir ijodigina emas, balki har bir asari o'nlab, yuzlab olimlar tomonidan batafsil tadqiq qilinadi, sinchiklab o'rganiladi. Mabodo, ular bir joyga jamlangudek bo'lsa, ajoyib bir tafakkur chamanzori dunyoga keladi. Undagi bir-biriga mutlaqo o'xshamagan har bitta gul o'z rangi hamda tarovati bilan ko'ngillarga orom beradi va ijodkor gulzorining turfaligini ko'rsatuvchi fazilatga aylanadi. Masalan, ulug' Alisher Navoiy ijodi 500 yildan buyon tadqiq etilyapti, bundan keyin ham o'rganilaveradi. Bu bilan Navoiy ijodi haqida aytiladigan fikr qolmadi, degan muammo kelib chiqmaydi. Aksincha, fikr fikrni uyg'otadi deganlaridek, ijodkor uslubi va mahoratining yangi-yangi qirralari ochilaveradi. Chunki haqiqiy iste'dodli san'atkorning ijodiy merosi ummonga o'xshaydi. Unga sho'ng'igan

g'avvos nasibasiga yarasha duru gavharlarni terib chiqaveradi, ular esa mutlaqo tugamaydi. Zamonamizning iste'dodli shoiri Erkin Vohidov ijodi ham ana shunday ummonlardan biridir. ¹

Erkin Vohidov she'riyatini o'rganishda turli xil usullardan foydalanish mumkin. Tahlilni amalga oshirishda o'quvchiga oson va tez tahlil qilishi uchun konseptual jadval metodidan foydalanish juda samarali hisoblanadi.

“Konseptual jadval” metodi - turli g'oyalarni, qarashlarni o'zaro taqqoslash va ularni turli toifalar bo'yicha taqqoslagan holda [baho berishga qaratilgan](#) organayzer hisoblanadi. Metod o'quvchilarni o'rganilayotgan mavzu(masala yoki muammo)ni ikki yoki undan ortiq jihatlar bo'yicha taqqoslashga o'rgatadi. Undan foydalanishda o'quvchilarning mavzu [yuzasidan mantiqiy fikrlash](#), ma'lumotlarni tizimli bayon qilish qobiliyatlari rivojlan-tiriladi. “Barcha shodlik senga bo'lsin...” tahlili

¹ Y. Solijonov. «Ruhiyatni yoritgan she'riyat» maqolasidan

Erkin Vohidov “O‘zbekim” she’rida zahmatkash o‘zbek xalqi obrazini yaratib, o‘zbekning qadr-qimmatini haqli ravishda baland ko’tardi. O‘zbekning boy va qadimiy tarixga ega xalq ekanini she’riy tilda ta’kidlaydi. Shoir Erkin Vohidov o‘zbek xalqining boy tarixini, milliy qadriyatlarini va ajoyib fazilatlarini tasvirlaganida boshqa xalq va millatlarni aslo kamsitmaydi. Bu qasida o‘zbek xalqiga qo‘yilgan betakror haykal desak yangilishmaymiz. “Konseptual jadval”ni to‘ldirish orqali ko‘proq yoritib berish mumkin.

Mavzusiga ko‘ra	Tuzilishiga ko‘ra	Vazni	Rukn va taqte’	Janri	Radif	Raviy va qofiyat turi
She’riy parcha		Nasriy bayoni			Qofiyalanish tartibi	She’riy san’atlari
Barcha shodlik senga bo‘lsin, Bor sitamzorlik menga. Barcha dildorlik senga-yu, Barcha xushtorlik menga.						
Sen mening jonimni olgin, Men sening darding olay, Barcha sog‘lik senga bo‘lsin, Barcha bemorlik menga						
Senga bo‘lsin barcha husnu, Menga bo‘lsin barcha ishq Kori xunxorlik senga-yu, Mehr-u poydorlik menga						

“Ozbeim” tahlili uchun konseptual jadval

	Vazni	rukn	janri	Radif	Raviy va qofiya turi
She'riy parcha	Nasriy bayoni			Qofiyala nish tartibi	She'riy san'at lari
Tarixingdir ming asrlar Ichra pinhon, o'zbekim, Senga tengdosh Pomir-u Oqsoch Tiyonshon, o'zbekim.					
So'ylasin Afrosiyob-u So'ylasin O'rxun xati, Ko'hna tarix shodasida Bitta marjon, o'zbekim.					

“Qulluq qil demasman” tahlili

Qulluq qil demasman. Yurt tuprog'in o'p,
Unga qullar emas, fidolar kerak.
Uning sen-u mendek shoirlari ko'p,
Buyuk elga endi daholar kerak.
Qaddingni baland tut, Bo'lma sarta'zim,
Cho'qqi bo'lolmasang, mahkam qoya bo'l,
Pillapoya bo'ldim senga, azizim,
Sen ham gal kelganda pillapoya bo'l.

Vazn	Turoq	Qofiya tizimi	Mavzu	She'riy san'atlar	Nasriy bayoni

“Davom ettir” metodi. Ushbu metod o’quvchilarni tez fikrlashga o’rgatish bilan birga, esda saqlash qobiliyatlarini ham rivojlantiradi, darslik bilan ishlash ko’nikmasini shakllantiradi.

“Davom ettir” metodi uchun topshiriq quyidagicha tashkil etiladi: o’qituvchi o’tilgan mavzuga oid ma’lumotlarning bosh so’zlaridan beradi va o’quvchi ushbu so’zlarning davomchi so’zlarini berilgan matn yoki badiiy asar parchasidan topib, jumlani to’ldiradi.

Do’st bilan

Hayqiraman

Kamtarin bo’l.....

Yuqorida keltirilgan interfaol metodlarni adabiyot darslarida qo’llash natijasida o’quvchilarning fanga bo’lgan qiziqishlarini oshirishga, o’zlarining fikrini erkin bayon eta olishga, atrofida qilarning fikrlarini hurmat qilishga, o’zining nuqtayi nazarini himoya qila olish qobiliyatlarini rivojlantirishga erishish mumkin

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Avliyoqulov N., Musayeva N. Pedagogik texnologiya. – T. : Tafakkur bo’stoni, 2012.
2. Azizxo’jayeva N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: O’zbekiston yozuvchilar uyushmasi nashriyoti, 2006.
3. Mirzayev S. XX asr o’zbek adabiyoti. – T. Yangi asr avlodi, 2005
4. Vohidov E., Kuy avjida usilmasin tor. – T. G’.G’ulom nashriyoti, 1991.
5. Vohidov E., Inson. – T. “O’qituvchi” nashriyot-matbaa ijodiy uyi. – T. 2018
6. Vohidov E., Qalb sadoqati. – T.: “Sharq”. 2018.